

MIGRÁCIÓS SZEMLE

UNHCR-jelentés: Kényszerű lakhelyelhagyás 2023-ban

Konfliktus, üldöztetés, erőszak, emberi biztonságot súlyosan veszélyeztető körülmény – ezeket az okokat említi az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága (UNHCR) 2024 júniusában kiadott jelentése a kényszerű lakhelyelhagyásokra vonatkozóan. Májusban ugyanis már a 120 milliót is elérte azok száma, akik lakhelyük elhagyására kényszerültek, noha tavaly év végén 117,3 millió esetet jegyeztek fel. A nemzetközi szervezet adatai azt jelzik, hogy a lakhelyelhagyás mértéke az elmúlt 12 évben folyamatosan nőtt.

Forrás: [UNHCR: Global Forced Displacement Trends in 2023, 2024.](#)

Bevezetés

2023-ban a lakóhelyüket elhagyni kényszerült emberek zöme, csaknem 69 százaléka a szomszédos országokban keresett menedéket. Az előző évekhez hasonlóan továbbra is az alacsony és közepes jövedelmű országok adnak otthont a menekültek és a nemzetközi védelemre jogosultak 75 százalékának. Habár a gyermekek a világ népességének mindössze 30 százalékát teszik ki, a lakóhelyüket elhagyni kényszerült emberek 40 százaléka kiskorú volt. 2023-ban a hontalanság tekintetében is jelentős változások történtek: 32 200 ember szerzett állampolgárságot vagy igazolta állampolgárságát az év során.

Kényszerű lakhelyelhagyás

2023 végére világszerte összesen 117,3 millió ember kényszerült lakóhelye elhagyására konfliktus, üldöztetés, erőszak vagy egyéb, az emberi biztonságot súlyosan veszélyeztető esemény miatt. Ez 8 százalékos növekedést jelent az előző évhez képest. **2023-ban minden 69. ember, a világ népességének 1,5 százaléka kényszerült lakóhelye elhagyására, ami majdnem a duplája a tíz évvel ezelőtti aránynak.** A szervezet operatív adatai alapján az UNHCR úgy becsüli, hogy a lakóhelyüket elhagyni kényszerült emberek száma 2024 április végére meghaladta a 120 milliót. 2023-ban ugyanakkor 6,1 millió ember tért vissza lakóhelyére vagy származási országába – több mint 5 millió belső menekült és egymillió menekült.

Kényszerű lakhelyelhagyás származási ország szerint

A menekültek közel háromnegyede (73 százaléka) mindössze öt országból, Afganisztánból, Szíriából, Venezuelából, Ukrajnából és Dél-Szudánból származik. A legnagyobb menekültpopuláció továbbra is az afgán: minden hatodik, az UNHCR mandátuma alá tartozó menekült a belső-ázsiai országból származik. Az előző évekhez hasonlóan az összes afgán menekült 90 százaléka Iránban (3,8 millió) és Pakisztánban (2 millió) talált menedéket.

A 6,4 millió regisztrált szíriai menekült zöme (több mint 70 százaléka) a szomszédos országokban, Törökországban (3,2 millió), Libanonban (784 900) és Jordániában (649 100) tartózkodott 2023-ban. A 6,1 millió venezuelai menekült 97 százaléka latin-amerikai országokban maradt, különösen Kolumbiában (2,9 millió), Peruban (egymillió), Ecuadorban (471 400) és Chilében (435 800).

A legnagyobb befogadó országok

2023 végén a **legnagyobb menekültpopulációval rendelkező országok** a következők voltak: **Irán** (3,8 millió), **Törökország** (3,2 millió), **Kolumbia** (2,9 millió), **Németország** (2,6 millió) és **Pakisztán** (2 millió).

Az elmúlt évtized során ezekben a befogadó országokban a menekültek száma folyamatosan növekedett, kivéve Törökországot, ahol 2021 óta 14 százalékos csökkenést tapasztaltak. Iránban a menekültek számának 2023-as növekedése (+339 400) elsősorban az Afganisztánból érkező menekültek számára vonatkozó becslés módosításából adódott. Németországban a legtöbb menekült Ukrajnából (1,1 millió), Szíriából (705 800), Afganisztánból (255 100) és Irakból (146 500) származott.

A konfliktusok és üldöztetések elől menekülők többsége a származási országuk közelében marad. 2023 végére a menekültek 69 százalékát szomszédos országok fogadták be, ami a 2022-eshez hasonló arány. Az alacsony jövedelmű országok továbbra is aránytalanul nagy részt vállalnak a világ menekültjeinek befogadásában, mind népességszámukat, mind pedig rendelkezésre álló erőforrásaikat tekintve. Ezek az országok a világ népességének 9 százalékát és a globális bruttó hazai termék (GDP) mindössze 0,5 százalékát teszik ki, mégis a menekültek 17 százalékát fogadják be. Ilyen ország például Csád, a Kongói Demokratikus Köztársaság, Etiópia, Szudán és Uganda.

A globális trendekből jól látszik, hogy számos befogadó országban a klímaváltozás és természeti katasztrófák kedvezőtlen hatásai együtt jelentkeznek a már meglévő sebezhetőségekkel és elvándorlási okokkal, például konfliktusokkal, erőszakkal és élelmezési válságokkal. Ezek a tényezők újabb és tartósabb elvándorlási hullámokhoz vezetnek.

Belső menekültek (IDP-k)

2023 végén 63,3 millió belső menekültet regisztrált az UNHCR, ami 10 százalékos növekedést jelent 2022-höz képest. Szudánban 9,1 millió IDP-t jelentettek, ami a valaha feljegyzett legnagyobb belső menekültpopuláció. Az év végére Szíriában 7,2 millió, Kolumbiában pedig 6,9 millió belső menekült élt.

2023-ban összesen 13,7 millió új belső elvándorlás történt konfliktus vagy erőszak miatt. Ezek 87 százaléka Szudánban, a Kongói Demokratikus Köztársaságban, Mianmarban, Szomáliában és Szíriában történt. A belső menekültek jelentős százalékát a legsérülékenyebb társadalmi csoportok, a nők és a gyermekek alkották.

Összegzés

Az UNHCR jelentése rávilágít, hogy a következő években a kényszerű lakóhelyelhagyás várhatóan tovább növekszik, a konfliktusok és az erőszak számos régióban továbbra is az elvándorlás fő hajtóerői lesznek. A nemzetközi közösségnek fokozott együttműködésre és erőforrásokra lesz szüksége a válságok kezelésében és a kényszerű lakóhelyelhagyás hatásainak enyhítésében.

A szemlézett publikáció nem feltétlenül tükrözi a Migrációkutató Intézet munkatársainak álláspontját.